

Téma: „Biblia 1.”

- Mit jelen a Biblia szó? különböző korú és szerzőjű írások gyűjteménye
Görög „biblion”(könytekeres, könyv) – latin „biblia”(könyvek)

XIII. századtól: „a könyv” – ekkortól lett Biblia a neve

- Hogyan kapcsolódik az Ószövetség az Újszövetséghez, miért foglalkozunk az Ószövetséggel?

Az Újszövetség többször hivatkozott rá, mint „Istentől sugalmazott Írásra” (2 Tim 3,16), vagy mint „Írásra”, „Írásokra” (Lk 4,21 , Lk 24,27)

- Sugalmazott mű: **Mi a sugalmazás?** / II. Vatikáni Zsinat

A sugalmazás az a karizmatikus hatás, amelynek révén Isten az Ó- és Újszövetség könyveinek szerzője lesz, de az emberi szerzők továbbra is alkotóik maradnak írásaiknak. A hatás végigkíséri tevékenységüket munkájuk minden szakaszában.

Ezáltal a szent írók azt írják le, amit Isten közölni akart és írásaik tévedés mentesen tartalmazzák Isten szavát.

A Biblia Isten szava, de 2 szerzője van: Isten + ember

Az ember nem gépies, hanem értelmes eszköze a sugalmazó Istennek:

anyagok összegyűjtése + a kor viszonyai, az író egyénisége rányomta bélyegét az írásokra.

Felhasznál *forrásokat*:

- saját tapasztalatai
- száj- és írott hagyomány
- népi elbeszélések
- irodalmi források

Különböző *műfajú* beszédformák alkalmazása:

- történeti
- prófétai
- költői
- jogi szövegeket.

Tehát: a szerző felkészültségének, műveltségének, karakterének megfelelően a különböző könyveknek egyéni színezetük van.

Szentírás kutatás feladata feltárni a Biblia keletkezésének *emberi feltételeit*.

Az Egyház az Ó- és Újszövetség könyveit teljes terjedelmükben és minden részükkel szentnek és kánoninak fogadja el, vagyis jelenlegi formájukban mondja ki őket sugalmazottnak. Az egész könyvre kiterjed, tehát a későbbi eredetű részekre is vonatkozik, mert ezek is isteni indíttatásra kerültek a jelenlegi szövegekbe.

- **Mi a kánon?** (kánoniság kritériumai papírról)

A kánon azoknak a könyveknek a gyűjteménye, amiket a zsidóság ÉS a kereszténység szentnek és Istentől sugalmazottnak fogad el és a hit mércéjének tekint.

A kánoni könyvek gyűjteményének meghatározása a hívő közösség feladata.

Eredete: héber „quaneh” – nádszál

görög – nádszál, átvitt értelemben példa, szabály : **mérce**

Ószövetségi kánon kialakulása: hosszabb folyamat eredménye

A zsidóság körében 2 gyűjtemény keletkezett:

- **palesztínai** / héber nyelvű - *református verzió* (törvény: Tóra Kr.e.IV- V. sz.,
próféták: Kr.e. III. sz.
írások Kr.u. I- II. sz.)

A könyvek történeti folyamatot tükröznek. 24 db.

Kereszténység megjelenése után, Kr.u. I. században, az Ószövetség egészének kanonizálásakor zárták le, rögzítették a *csak mássalhangzós* szöveget.

Maszoréták: Kr.u. X. században (700- 1000 között Palesztínában) olyan írástudók, akik a bibliai szövegeket kijavították, a mássalhangzós szövegeket *magánhangzókkal* látták el, és a helyes *kiejtést meghatározó jelekkel*.

- **alexandriai** / görög nyelvű - *katolikus verzió* (történeti, tanító, prófétai)
Egyiptomban a görögül beszélő hellenista zsidóságnál alakult ki. Kr.e. III. századtól a palesztínai kánont görögre fordították: *Szeptuaginta*(70- es fordítás – 70 ember ugyanazt fordította) és más könyveket is bevettek.
Végleges lezárás: Kr.u. I- II. sz. palesztínai zsidóság körében (zsidó közösség újraszerveződése: Jeruzsálemben a templom lerombolása Kr.u.70- ben.)
Kanonizálás folyamatát nem ismerjük (szempontjai: papír), de az Egyház hivatalosan ezt fogadta el a Tridenti Zsinaton (1545- 1563.) Reformáció kihívásai miatt volt szükség a hivatalos állásfoglalásra.

- *protokanonikus könyvek*: nincs vita / héber kánon (héber nyelven)
- *deuterokanonikus könyvek*: katolikus plusz / protestánsok apokrifnak veszik őket
(héber v. arámból görögül maradt fenn)
(Tóbiás, Judit, 1-2. Makkabeusok, Bölcsesség, Jézus Sirák fia, Bárúk és Eszterhez és Dánielhez írt görög nyelvű kiegészítések)
- *apokrif iratok*: görög – elrejtett, titkos (azok az ókeresztény írások, amik igényt tartottak a kánoniságra, de nem vették fel őket. Kr.e.II- Kr.u.II. században zsidó közösségben keletkeztek.
(Menasse imája, Ezdrás 3-4., könyve, Makkabeusok 3-4. könyve, Salamon zsoltárai, Mózes mennybe menetele, 12 pátriárka testamentuma, Hénok könyve)

Könyvek felsorolása:

héber kánon: 24 könyv

(tizenkét kisprófétát egyetlen könyvnek tekintik,

Sámuel I-II,

Királyok I-II.,

Ezdrás – Nehemiás könyveket egy- egy könyvnek tekintik

- Törvény = Tóra : Kr.e. V- IV. század / Mózes a szerző :
Genezis (Teremtés)
Exodus (Kivonulás)
Leviticus (Leviták)
Numeri (Számok)
Deuteronomium (Második tv.könyv)
- Próféták (nebiim) : Kr.e. III. század

Korábbiak:

Izrael története honfoglalástól a babiloni fogságig (=Deuterokanonikus történeti mű)

Józsue

Bírák

1-2. Sámuel

1-2. Királyok

Későbbiek:

3 nagy próféta: Izajás, Jeremiás, Ezékiel

12 kis próféta: Ozeás, Joel, Ámosz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhúm, Habakukk,
Szofofiás, Aggeus, Zakariás, Malakiás

- Írások: (ketubiim) Kr.u. I. sz. vége- II. sz. eleje

Amik a két előzőhöz a zárt egység miatt nem fértek be.

3 terjedelmesebb:

Zsoltárok, Jób, Példabeszédek

5 megillot: (tekercs) – ünnepekre olvasták fel

Rut / pünkösöd

Énekek Éneke / húsvét

Prédikátor / sátoros ünnep

Síralmak / templompusztulás gyásznapja

Eszter / purim ünnep

Záró szövegek:

Dániel, Ezdrás, Nehemiás, I-II Krónikák.

keresztény ószövetségi kánon:

(**protestáns**: 39 db,

katolikus: 46 db – plussz 7 db deuterokanonikus)

A Tridenti Zsinat összevonta a Jeremiást a Síralmakkal, így **45** könyv a végleges.

A *- al jelölt könyvek a református (héber) Bibliában nincsenek benne. Az ortodoxok elfogadják a katolikus Bibliát.

Ószövetség ókori görög fordításából (Szeptuaginta) készített latin fordítás a *Vulgáta* (Szt. Jeromos). Minden nyelvre ebből fordították a Bibliát. Ma igyekeznek az eredeti szövegeket felkutatni, azokból fordítani.

- Történeti könyvek: folyamatos összefoglalás a teremtéstől a makkabeus háborúig
Genezis, Exodus, Levitikus, Numeri, Deuternomium

Józsue, Bírák, Rut, 1-2. Sámuel, 1- 2. Királyok, 1- 2. Krónikák, Ezdrás, Nehemiás,
Tóbiás*, Judit*, Eszter, 1- 2. Makkabeusok*

- Tanító könyvek: tanító karakterű könyvek

Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Prédikátor, Énekek Éneke, Bölcsesség*, Sirák fia*

- Prófétai könyvek:

Izajás, Jeremiás, Siralmak, Bárúk*, Ezékiel, Dániel, Ozeás, Joel, Ámosz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhúm, Habakukk, Szofoniás, Aggeus, Zakariás, Malakiás

keresztény újszövetségi kánon: 27 könyv

Kr.u. 50- 100 között írták. Kezdetben szójhagyomány, majd különálló szövegek, levelek. lezárás hosszabb folyamat eredménye (papír)

Kr.u. II. században már kialakult, de néhány könyvvel kapcsolatos viták miatt véglegesen az V. században zárták le. Szempont a Krisztus által adott hit tisztaságának megőrzése, az erkölcsi életet meghatározó könyvek helyes kiválasztása.